

**VERSLAG van de vergadering van de statencommissie Water en Milieu van
15 januari 2007**

Aanwezig:

J. Konijnenbelt (CDA, voorzitter), J. Binnekamp (gedeputeerde), J.W. Benschop (SGP), ir. D.J. van den Burg (VVD), mw.drs. M.C. Das (GroenLinks), mw.mr. K.J. Fokker (PvdA), E. Jongsma (CDA), ir. J.E. Landman (ChristenUnie), R. van Lunteren (VVD), mr. A.G. van Malenstein (PvdA), J.R. Ploeger (D66), mw.drs.ing. L.L. Oostlander (CDA), mr. J.G.M. Reerink (PvdA), mw.ir. A.A. Swets (CDA), drs. R. Vis (GroenLinks), L. de Vries (SP)

Van Ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R. Poort (adjunctgriffier), mw. N. Brummer (verslag)

Afwezig:

mw. S.D. Oosterhuis (VVD), drs. J.H.A. van Oostrum (VVD)

---

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2. Mededelingen

- Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Oosterhuis en de heer Van Oostrum.
- De voorzitter deelt mede dat ter vergadering is uitgereikt de Rapportage Besluit Luchtkwaliteit 2005, de stand van zaken Project Ruimte voor de Rivier bij Vianen en een artikel inzake de GUS Actiegroep.
- De heer Binnekamp deelt mede, dat de aanbesteding ten aanzien van de afdekking van de Nedereindse Plas rond is; deze maand wordt een start gemaakt met de uitvoering.

3. Conceptverslag van 4 december 2006

Het verslag wordt conform vastgesteld.

TER BESPREKING

Portefeuille J. Binnekamp

4. Energieprojecten Stimuleringsfonds

Mevrouw Swets deelt mede, dat het CDA de projectplannen voor kennisgeving heeft aangenomen. Het CDA is voorstander van de subsidieregeling en is verheugd, dat een en ander zo voortvarend is opgepakt. Wel heeft het CDA nog enkele opmerkingen. Spreekster heeft van de ambtelijke organisatie begrepen dat aanpassingen nog mogelijk zijn voor de behandeling in de Statenvergadering op 5 februari a.s.

Spreekster plaatst vervolgens namens het CDA de volgende vragen en opmerkingen.

- Geïnformeerd wordt waarom de door provinciale ambtenaren te maken uren worden gefinancierd uit het Stimuleringsfonds. Bij andere Stimuleringsfondsprijzen gebeurt dit niet. Het CDA stelt voor dit ook hier niet te doen, zodat de subsidieregeling € 7,5 ton wordt.

- Geïnfomeerd wordt of is geïnventariseerd op welke zaken renovatieprojecten in de sociale huursector stranden.
- Het CDA staat op het standpunt dat het nieuwe, moeilijke, innovatieve deel moet worden gesubsidieerd en niet het gewone. In het projectvoorstel staat ook, dat gewoon isoleren niet wordt gesubsidieerd maar met een warmtepomp erbij wel. Geïnfomeerd wordt of in dat geval het totale project wordt gesubsidieerd of alleen het deel van de warmtepomp. Het CDA is voorstander van het laatste. Indien dat het geval is, mag het wat het CDA betreft wel meer dan 40% zijn.
- Van belang wordt geacht dat naast het doel van de CO2 reductie, de huurder op de energielasten bespaart. Indien alleen het nieuwe deel wordt gesubsidieerd, kan extra worden besteed aan zaken waar de huurders echt baat bij hebben. Het CDA mist in de regeling een wat concretere uitwerking van het vorenstaande.
- Bij de criteria wordt alleen gekeken naar hoeveel euro's per ton CO2 wordt bespaard. Daarnaast wordt aangegeven, dat er een leereffect moet zijn in de zin dat een woningcorporatie geen ervaring mag hebben. Dat betekent dat een goede woningcorporatie met ervaring pech heeft en de slechte woningcorporatie zonder ervaring alles mag indienen, omdat voor die corporatie alles nieuw is. Het CDA acht deze werkwijze merkwaardig.
- Het CDA pleit ervoor wat breder te kijken dan alleen de euro's bijvoorbeeld naar het vernieuwende, de toepassingsmogelijkheden, de kostenbesparing, e.d. De Adviescommissie dient een inhoudelijke rol te krijgen en niet alleen de opdracht te toetsen of de berekening in euro's klopt.
- Concreet stelt het CDA voor voor de Statenvergadering tot een nieuwe versie van de subsidieregeling met toelichting te komen, waarin o.a.:
  - de definitie van de kosten wordt verduidelijkt. Nu wordt in de regeling gesproken over de totale kosten. Uit het gesprek met de ambtelijke organisatie bleek dat het feitelijk de bedoeling is de kosten van de leerervaring te subsidiëren. Het CDA stelt voor in deze te spreken van meerkosten;
  - de leereffecten smarter worden geformuleerd. Spreekster heeft begrepen, dat het accent op het vernieuwende zou moeten liggen. Er wordt voor gepleit dat te concretiseren, zodat hierover geen misverstanden kunnen bestaan;
  - de woorden 'geen ervaring' worden geschrapt;
  - de regeling en de toelichting goed op elkaar worden afgestemd. Er staan nu zaken in de toelichting die niet in de regeling staan;
  - de inhoud van artikel 5c wordt verduidelijkt. Nu wordt gezegd dat bij teveel aanvragen een ranking komt waarbij alleen wordt gekeken naar de CO2 reductie per geïnvesteerde euro; bedoeld is per gesubsidieerde euro;
  - in artikel 6b op te nemen dat de termijn van subsidieaanvragen loopt tot 1 december.

Het CDA is van mening, dat de onderhavige subsidieregeling op voornoemde aspecten zou kunnen worden verbeterd.

Mevrouw Fokker deelt mede dat de PvdA zich in grote lijnen aansluit bij de opmerkingen van het CDA. Een aantal zaken is niet duidelijk, waaronder criterium 5. De bedoeling is, dat twee doelen worden bereikt: de bijdrage aan de reductie CO2 en het verlichten van de energielasten voor de huurder. Innovaties mogen niet leiden tot een huurprijsverhoging.

Geïnfomeerd wordt waarom de uren door externen niet door internen gebeuren. Wat de PvdA betreft moeten de kosten van overhead omlaag.

De heer De Vries hecht er in de eerste plaats aan zijn waardering uit te spreken voor de voortvarendheid waarmee een en ander is aangepakt. Er is sprake van goed uitgewerkte voorstellen. De SP vestigt de aandacht op artikel 4b, de leerervaring. Geïnformeerd wordt wat een leerervaring is en wanneer het geen leerervaring is.

De heer Benschop deelt mede dat de SGP zich aansluit bij de opmerking over de kosten van overhead. De SGP is voorstander van het handhaven van de leerervaring in de regeling. De SGP verwacht niet dat dit ten koste gaat van diegenen, die op dit gebied als goed bezig zijn. Samenvattend deelt spreker mede, dat de SGP zich kan vinden in het onderhavige voorstel.

De heer Ploeger sluit zich aan bij voorgaande sprekers. Spreker hecht eraan te benadrukken dat voor D66 van belang is dat ook de huurder er baat bij heeft.

Mevrouw Das merkt op dat het wat GroenLinks betreft niet perse innovatief hoeft te zijn. De kosteneffectiviteit, de euro per gereduceerde CO₂, is van belang en wat het de huurder aan wooncomfort en besparing oplevert. Er zijn wellicht ‘domme’ en onwillige corporaties, maar het betreft soms ook corporaties die heel klein zijn en met een vrijwillig bestuur werken. Het zou goed zijn indien dergelijke corporaties ook met energiebesparing aan de slag gaan. Bij de subsidietoekenning moet wellicht ook worden gekeken naar investeringen door een corporatie die verder gaan dan de zaken die via de huurpunten kunnen worden verkregen. In dat geval gaat het al over meerkosten en hoeft het niet perse over nieuwe technieken te gaan.

In de GS-notulen werd ten aanzien van dit project gesproken over het nog aanpassen van criteria. Verzocht wordt om een nadere toelichting.

De heer Van den Burg deelt mede, dat de VVD zich aansluit bij de opmerking van GroenLinks dat het niet perse innovatief hoeft te zijn. Als het effectief is, is het voldoende. Onderschreven wordt dat twee belangen moeten worden gediend: de CO₂ reductie en het wooncomfort/de energiebesparing voor de huurder. De VVD sluit zich op hoofdlijnen aan bij het betoog van het CDA. Opgemerkt wordt, dat het gebruikelijk is dat bij dit soort projecten sprake is van maximaal 10% overheadkosten. In het onderhavige geval is sprake van 12,5%. Verzocht wordt om een nadere toelichting. De VVD is er voorstander van de subsidieregeling open te stellen tot 1 december. Geïnformeerd wordt hoe de ranking wordt samengesteld op het moment dat er teveel aanvragen zijn.

Ten aanzien van de Koude-warmte opslag (stuk ter kennisneming) merkt spreker op dat de provincie behoorlijk veel geld investeert in de realisatie daarvan. Anderzijds is het zo dat bedrijven behoorlijk kunnen besparen als de koude-warmte opslag is gerealiseerd.

Geïnformeerd wordt of die financiële besparing terugvloeit naar de provincie.

In het initiatiefvoorstel met betrekking tot verantwoord verlichten (ter kennisneming stuk) staat dat de provincie ook een bijdrage wil geven aan gemeentelijke plannen. De VVD mist dat in het projectvoorstel.

De heer Binnekamp is van mening dat de onderhavige subsidieregeling dermate juridisch is opgebouwd, dat de uitgangspunten helder zijn. Het CDA oppert feitelijk een en ander geheel ‘dicht te timmeren’; spreker is daarvan geen voorstander. Er wordt een Adviescommissie gevormd, die alle aanvragen gaat beoordelen aan de hand van de criteria die – in de visie van spreker – op hoofdlijnen goed in elkaar steken. De Adviescommissie moet het vernieuwende, het leereffect en de ranking bepalen en GS daarin adviseren.

GS passen de criteria niet aan. Het gaat om een initiatiefvoorstel van PS, dat door GS wordt uitgewerkt. In GS is besproken dat voorkomen moet worden dat de provincie zich niet gaat begeven op het werktein van de woningcorporatie.

Mevrouw Swets informeert op basis waarvan de Adviescommissie gaat rangschikken. Spreekster is van mening dat die uitgangspunten nog niet concreet zijn geformuleerd in de Subsidieregeling. Indien alleen op basis van kosten per geïnvesteerde euro wordt gerangschikt, hetgeen thans zo in de regeling staat, kan de Adviescommissie alleen het goedkoopste project kiezen.

De heer Binnekamp wijst erop, dat in de toelichting 5 criteria worden genoemd. Dat zijn de hoofduitgangspunten, die de Adviescommissie zal hanteren.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van mevrouw Swets dat soms de toelichting belangrijker is dan de artikelen, omdat in de toelichting door de wetgever wordt aangegeven wat met de artikelen wordt bedoeld.

Mevrouw Fokker stelt voor de criteria pas een rol te laten spelen op het moment dat sprake is van teveel aanvragen.

De heer Binnekamp memoreert dat het PS gaat om maatregelen in de sociale huursector waardoor de CO2 reductie wordt bevorderd. Met de onderhavige regeling kan aan de wens van PS invulling worden gegeven. De regeling is zowel in- als extern juridisch getoetst. Indien PS aanpassing van de regeling wenselijk achten, wordt verzocht daartoe voorstellen te doen.

Spreeker onderschrijft de suggestie dat, indien onvoldoende aanvragen binnenkomen, de termijn tot 1 december wordt verlengd.

De overheadkosten zijn niet opgenomen in de begroting 2007. Indien wordt voorgestaan hiervan een succes te maken, dient goed te worden gecommuniceerd. Spreeker schat in dat niet het gehele opgenomen bedrag voor overhead nodig zal zijn. Wat overblijft, komt ten goede aan het project zelf. De uren die in- en extern worden ingezet, moeten worden gefinancierd. In het kader van de Nedereindse Plas is een en ander op dezelfde wijze geregeld.

Leerervaring geldt niet alleen voor de 'domme en onwillige' corporaties. Ter illustratie wijst spreker op het Patrimonium in Veenendaal, dat een uitstekende corporatie is. Heel vernieuwend en trekkend in vernieuwende ideeën. Spreeker is ervan overtuigd, dat ook Patrimonium een leerervaringsproject weet te formuleren. In principe worden alleen vernieuwende zaken gesubsidieerd. Spreeker sluit niet uit dat naast de vernieuwende elementen ook gewone elementen (het hele project) worden gesubsidieerd. In dat geval dienen de vernieuwende elementen wel doorslaggevend te zijn; de vernieuwende elementen zijn leidend. Uitgesloten is dat elementen worden gesubsidieerd waaraan een corporatie al gehouden is. Spreeker kan niet verzekeren, dat woningbouwcorporaties niet tot huurverhoging overgaan; de markt is daarin vrij.

Spreeker bevestigt dat een project niet perse innovatief behoeft te zijn, maar wel vernieuwend. Het moet iets bijdragen aan een betere CO2 reductie en duurzame energie. Dat kan een mengsel zijn van vernieuwend, innovatief en effectief.

Wat de provincie investeert tracht zij door middel van vermindering van kosten en uitgaven via afspraken terug te krijgen. Dat is de bedoeling. Dat is, evenals KWO, de inzet.

Gemeenten zullen zeker worden meegenomen in het kader van verantwoord verlichten.

De voorzitter geeft de commissie in tweede termijn het woord.

Mevrouw Swets betreurt, dat niets wordt overgenomen van de opmerkingen van het CDA over de tekst. Spreekster neemt dit mee terug naar de fractie.

Voor toekomstige gevallen geeft spreekster de suggestie mee eerst de uitgangspunten vast te stellen en op grond daarvan de regeling te formuleren.

Mevrouw Fokker informeert of voor de koude-warmte opslag een subsidieregeling komt. Spreekster betreurt, dat het CDA zich thans niet uitspreekt over de regeling en als gevolg

daarvan de kans bestaat dat de subsidieregeling niet wordt vastgesteld waardoor hiermee niet voortvarend kan worden doorgedaan.

Het antwoord van de gedeputeerde over de overheadkosten verheugt de PvdA.

De heer De Vries deelt mede zijn bezwaar tegen de leerervaring te handhaven.

De heer Van den Burg kan zich – gelet op de opmerkingen van het CDA – voortellen, dat het wellicht handig is een artikelgewijze toelichting te geven.

De heer Binnekamp is van mening, dat het CDA in haar opmerkingen heel ver gaat. Het is niet de bedoeling een en ander tot in detail te regelen. De regeling zit juridisch goed in elkaar. Spreker geeft toe dat de toelichting met betrekking tot de leerervaringprojecten onvoldoende is.

De heer De Vries memoreert zijn voorstel die omschrijving te schrappen vanwege de vaagheid.

De heer Binnekamp is van mening, dat een en ander op hoofdlijnen moet worden benaderd. Er moet een regeling worden vastgesteld op basis waarvan de Adviescommissie met enige mate van vrijheid kan beoordelen welk project in aanmerking komt voor subsidie.

Spreker kan zich vinden in de suggestie van de VVD ten aanzien van een artikelgewijze toelichting.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van mevrouw Swets antwoordt spreker in algemene zin dat een regeling op hoofdlijnen wordt opgesteld; in een toelichting wordt vervolgens de strekking en de geest van de artikelen aangegeven. Het CDA heeft verzocht de artikelen op bepaalde onderdelen aan te passen. Daartoe is spreker niet bereid, omdat hij op het standpunt staat dat de regeling juridisch goed is. Indien de Commissie van mening is dat een artikelgewijze toelichting meer duidelijkheid verschaft is spreker bereid hiernaar te kijken.

Voor koude-warmte opslag komt geen subsidieregeling; de provincie zal de gemeenten wel ondersteunen. Ook daarbij zal de provincie de uitdrukkelijke voorwaarde stellen, dat de geïnvesteerde gelden terugvloeien naar de provincie wanneer sprake is van baten.

Mevrouw Fokker stelt, op grond van de beantwoording door de gedeputeerde voor, artikel 4b te schrappen.

De voorzitter constateert dat de meerderheid van de Commissie instemt met het voorstel van de PvdA artikel 4b te schrappen. Spreker resumeert voorts de toezegging van de gedeputeerde voor 5 februari a.s. te bekijken of de toelichting meer artikelgewijs kan worden verduidelijkt.

5. Nieuw beleid voor Koude-warmte opslag

De heer Van Lunteren deelt mede, dat de VVD zich kan vinden in het onderhavige voorstel. Waardering wordt uitgesproken voor de voortvarendheid waarmee een en ander tot stand is gekomen. Spreker plaatst vervolgens namens de VVD de volgende vragen en opmerkingen. De VVD is er geen voorstander van de afgegeven vergunningen ten aanzien van KWO-installaties, die zich thans in een vijftig jaarsgebied bevinden, te vernietigen. Er wordt voor gepleit zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen in hoeverre het vijftig jaarsgebied echt moet worden gehandhaafd. In ieder geval is van belang, dat – op het moment een vergunning moet worden ingetrokken – de betrokken partij schadeloos wordt gesteld voor dat deel dat in de KWO-installatie is geïnvesteerd.

De VVD mist KWO nabij vuilstort. De VVD heeft begrepen dat het doorboren van de lagen voor KWO in de buurt van vuilstort tot een probleem kan leiden met drinkwatervoorziening. Indien dit het geval is, is de vraag of hiernaar niet alsnog moet worden gekeken.

In een interview met de heer Van Nuland van het waterbedrijf Brabant (Waterspiegel oktober 2005) wordt aangegeven dat warmtewisselaars, buiten de in de bijlage genoemde monobronnen, sterk worden afgeraden vanwege de antivries die, op grote diepte aangebracht, zou kunnen lekken. De vraag is of een dergelijke beperking ook in de onderhavige toelichting zou moeten worden opgenomen.

De heer Vis memoreert dat GroenLinks vanaf het begin voorstander is geweest van KWO. Het gaat om energiebesparing en het levert een bijdrage aan de CO2 reductie. Spreker vraagt nogmaals aandacht voor een concentratie van doorboringen in een klein gebied. De vraag is wat de invloed daarvan is op het grondwater. In het stuk wordt gezegd dat uit de voorbeelden blijkt, dat de temperatuurwisseling niet te groot zal zijn. Spreker is er echter van overtuigd dat dit wel het geval is, indien KWO wordt toegepast door een groot aantal kantoren op een klein oppervlak. Geïnformeerd wordt hoe dit via vergunningverlening in de gaten kan worden gehouden. Spreker wordt in zijn mening bevestigd middels de in de bijlage opgenomen reacties (OASEN). Daarin staat o.a. dat daar waar KWO veelvuldig zal worden toegepast, het goed is nu al in het beleid aandacht te schenken aan vragen als: wanneer wordt het in een gebied teveel, wanneer vindt ontoelaatbare onderlinge beïnvloeding plaats en wanneer treden oncontroleerbare situaties op. Gesuggereerd wordt te bekijken of een aantal kantoren bij elkaar op één systeem kunnen worden aangesloten. Spreker betwijfelt echter of bedrijven dat willen, omdat een eigen rendement zal worden voorgestaan.

De heer Ploeger deelt mede dat het D66 verheugt dat nu meer duidelijkheid bestaat over KWO. D66 is voorstander van KWO. D66 sluit zich in grote lijnen aan bij het betoog van GroenLinks. Op blz. 3, de voorwaarden waaraan moet worden voldaan, staat dat door de aanvrager moet worden aangetoond, dat water van het KWO-systeem er vijftig jaar over doet om winpunten voor de drinkwatervoorziening te bereiken. Geïnformeerd wordt of het niet aan de verlener is dat aan te tonen. Gesteld wordt dat om te voorkomen dat lekkage tussen watervloer en de pakketten kan plaatsvinden, de doorboorde kleilagen weer moeten worden hersteld. Geïnformeerd wordt of dat kan.

De heer Landman deelt mede dat de voortvarendheid, waarmee dit is opgepakt, de ChristenUnie zeer verheugt. De ChristenUnie is blij met dit nieuwe beleid. Het is zeer goed voor het milieu en heeft minimale bijeffecten. Spreker onderschrijft dat gewaakt moet worden voor teveel boringen op een klein oppervlak. Dat zou negatieve effecten kunnen hebben, hetgeen moet worden voorkomen. Spreker hecht eraan in dit kader op te merken te hebben vernomen dat centrale KWO, zeker op bedrijfsterreinen, nauwelijks werkt. De bedrijven, veelal eigen ondernemers, willen liever de handen vrijhouden. Spreker verzoekt na te gaan of in de centrale KWO voor bedrijfsterreinen wel zoveel energie moet worden gestoken. Met het beleid, dat thans wordt ingezet, loopt de provincie voorop. De ChristenUnie pleit ervoor het beleid goed te blijven afstemmen met de buurprovincies. Wel is spreker van mening, dat het beleid van Utrecht in deze leidend moet zijn. In het stuk staat, dat KWO nu onder de Grondwaterwet valt. Er komt een nieuwe Waterwet, waarin het grondwater grotendeels zal opgaan; ook het KWO zal waarschijnlijk in de Waterwet terecht komen en mogelijk voor een deel in de Wet Bodembescherming. Belangenorganisaties en gebruikers hebben veel moeite met de vrij ingewikkelde en diverse regelgeving ten aanzien van KWO. In het kader van de nieuwe Waterwet pleit de ChristenUnie voor eenduidige (liefst landelijke) regelgeving, bijvoorbeeld in de vorm van een AmvB, zodat voor de belanghebbenden de normen en voorwaarden helder zijn.

De heer De Vries vraagt zich af of gelijklopende voorwaarden voor het hele land mogelijk zijn, omdat de grondsoort niet overal hetzelfde is.

De heer Landman deelt mede, dat hij niet deskundig is de AmvB te ontwerpen. In zijn visie kunnen echter wel bepaalde normen en regels worden opgesteld, die wel voor alle toepassingen van KWO kunnen opgaan en die op zich dan al wel duidelijkheid geven aan diegenen die met KWO aan de slag gaan. Dat is winst.

Zuid-Holland en Friesland heffen op KWO geen leges (meer). De vraag is of Utrecht dit ook niet moet overwegen.

In het stuk staat dat overleg is geweest met Vitens en OASEN. Zij zijn belanghebbenden voor het grondwatergebruik. Bekend is echter dat Vitens en OASEN ook organisaties zijn, die KWO al toepassen of willen toepassen, zodat spreker overleg met deze partijen enigszins eenzijdig acht. Geïnformeerd wordt waarom geen overleg wordt gevoerd met de landelijke branchevereniging van KWO (NVOE).

Het valt op dat in de passage op blz 6 van de toelichting, inzake de metingen in de provincie Utrecht, negatief wordt gesproken over de partij waarmee de provincie het onderzoek en het meetprogramma wil doen. Uit informatie van de andere kant is spreker gebleken dat een en ander wat genuanceerder ligt. Indien dit stuk verder wordt verspreid pleit spreker ervoor te bezien of deze passage wat kan worden genuanceerd.

De heer Benschop deelt mede er vanuit te zijn gegaan dat gewaarborgd is dat geen sprake is van teveel geconcentreerde doorboringen. Uit het betoog van voorgaande sprekers krijgt hij de indruk, dat dit niet het geval is. Hij verzoekt om een nadere toelichting.

De heer De Vries deelt mede dat de voortvarendheid waarmee dit is opgepakt de SP verheugt. Met KWO dient voorzichtig te worden omgegaan. Spreker sluit zich wat de zorg betreft aan bij het betoog van GroenLinks en de ChristenUnie. De SP heeft zich met name gericht op de voorwaarden (bijlage 2). Deze zijn in de visie van de SP nogal vrijblijvend.

De heer Van Malenstein spreekt zijn waardering uit voor het onderhavige stuk. In aanvulling op voorgaande sprekers brengt hij namens de PvdA het volgende naar voren. Het valt op dat helemaal niet wordt gerefereerd naar de jarenlange juridische discussies met de drinkwaterbedrijven over de vergunningplicht en over de mogelijke schadevordering aspecten daarbij. De vraag is of – indien de provincie een vergunning verleent voor een KWO en later in datzelfde gebied toestemming komt voor drinkwaterwinning – de provincie daarop kan worden aangesproken of dat de provincie in elke vergunning een standaardbepaling opneemt die een schadeloosheidverplichting uitsluit.

De PvdA mist een onderbouwing ten aanzien van de vijftig jaarszone. Het is de PvdA uit informatie gebleken, dat de keuze hiervoor behoorlijk is onderbouwd. Spreker had dit graag in het onderhavige stuk willen lezen.

Geïnformeerd wordt of wordt beschikt over kaarten waarop de KWO en drinkwaterwingebieden zijn aangegeven.

Mevrouw Oostlander deelt mede dat het ook het CDA verheugt, dat nieuw beleid voor KWO kan worden vastgesteld. Het CDA betreurt dat de praktijkonderzoeken niet zijn gelukt. Uit de stukken blijken niet veel risico's, maar er is een aantal onzekerheden. Het CDA is in die zin blij met de ruim gekozen marge van de vijftig jaarzone. Het CDA heeft ook de reacties gelezen w.o. van OASEN. De vraag is hoe omgegaan gaat worden met het aantal boringen, dat in een gebied wordt toegestaan. In de nagezonden stukken staat dat een en ander nader zal worden uitgewerkt in het kader van de vergunningen. Het CDA staat op het standpunt dat dit meer een beleidsmatig punt is, waarvan zij zich afvraagt of het in de individuele vergunningen kan worden geregeld. Wellicht dat in dat kader een algemene lijn kan worden vastgesteld hoe met het aantal boringen dat in een gebied wordt toegestaan wordt omgegaan.

De heer Binnekamp deelt mede dat op basis van de onderzoeken (blz. 5) en de literatuur is gekozen voor de temperatuur en de vijftig jaarszone. De kwaliteit van het grondwater wordt daarmee het best gewaarborgd. Het is mogelijk dat schadeloosstelling om de hoek komt kijken. Dat is een zaak voor de provincie als vergunningverlener. De provincie is daarvoor verzekerd. Er zijn overzichtkaarten van de KWO's en drinkwatervoorzieningen. Deze kunnen aan de Commissie worden verstrekt. Op dit moment zitten geen KWO-installaties binnen de vijftig jaarszone. Een vergunning wordt pas ingetrokken als op basis van onderzoek blijkt, dat de vijftig jaarszone absoluut moet worden gehanteerd. In 2010 wordt een en ander geëvalueerd, de provincie blijft voorts frequent monitoren, meten. Op dit moment loopt een pilot bij RIVM; de verwachtingen ten aanzien van de uitkomst zijn hoog. Als op basis van het monitoren en meten blijkt dat het beleid moet worden bijgesteld dan wel dat de vijftig jaarszone kan worden verkleind, zal niet worden nagelaten dat aan PS voor te stellen. Het is niet de bedoeling een vergunning te verlenen voor een KWO-installatie dichtbij een vuilstort, omdat dit van negatieve invloed kan zijn op de grondkwaliteit. Warmtewisselaars met antivries betreft een gesloten systeem; KWO is een open systeem dat derhalve zeker niet vergund zal worden nabij vuilstort.

Spreker memoreert dat GroenLinks veelvuldig aandacht heeft gevraagd voor geconcentreerde doorboringen. Doorboringen in de kleilagen moeten worden gedicht als het gaat om het diepteliggend watervoerend pakket. Met een goede kleilaag kunnen die doorboringen worden gedicht. In de vergunningverlening zal daaraan de nodige eisen worden gesteld, hetgeen vervolgens zal worden gecontroleerd. Een goede controle is van belang. De provincie zal toezicht houden; de vergunningen zullen streng dienen te worden nageleefd. De provincie zal ook met de bedrijven nagaan hoe de ontwikkeling van KWO zal zijn. Dat betekent onderzoeken, impact op de grondwaterkwaliteit. Een voorbeeld van een doorboring op een klein gebied is het centraal stationsgebied in Utrecht. Er gaan geluiden op daar één centraal KWO systeem te realiseren, hetgeen de voorkeur heeft boven al die doorboringen. Ook daarvan is het negatieve effect nog niet bekend.

De opmerking van de ChristenUnie ten aanzien van de centrale KWO verbaast spreker. In het initiatiefvoorstel dat PS hebben aangenomen in oktober is met name verzocht centrale KWO op bedrijventerreinen te realiseren.

Er vindt regelmatig overleg plaats met buurprovincie om een en ander af te stemmen.

De pilot in Utrecht is mislukt. Spreker ontkent niet dat de provincie daaraan ook enigszins debet is, maar wel zij opgemerkt dat het desbetreffende bedrijf is begonnen zonder vergunning waardoor geen nulmeting kon worden gedaan.

De landelijke brancheorganisatie van KWO (NVOE) kent spreker niet. In zijn visie zijn de belangrijkste partijen de drinkwaterbedrijven en de PMCW waarin een groot aantal deskundigen zit. Spreker gaat uit van een objectieve advisering van Vitens en OASEN. Zij hebben een primaire verantwoordelijkheid als het gaat om de drinkwatervoorziening. Spreker gaat ervan uit dat zij uitsluitend naar dat soort aspecten hebben gekeken.

In het kader van de vergunningverlening worden de voorwaarden gesteld. De provincie zal daarop toezicht houden.

Mevrouw Oostlander twijfelt er niet aan dat een en ander inhoudelijk goed wordt geregeld in de vergunning. Het gaat om het aantal vergunningen dat de provincie uit oogpunt van veiligheid per bijvoorbeeld km² zou willen afgeven. Geïnformeerd wordt of ook een beleidsnorm kan worden vastgesteld ten aanzien van het maximaal aantal installaties op een bepaald oppervlak.

De heer Ploeger sluit zich aan bij de vraag van het CDA.

De heer Binnekamp merkt op dat de uitkomst van de pilot van RIVM en de landelijke gegevens die al beschikbaar zijn duidelijk moeten maken bij welk aantal er geen boringen meer bij kunnen.

Mevrouw Oostlander informeert op welke termijn daarover inzicht zal komen.

De heer Van Malenstein is van mening dat de veiligheid bepalend moet zijn.

De heer Binnekamp vervolgt dat een vergunningaanvrager een onderzoeksrapport moet overleggen. Op basis van berekeningen moet worden aangetoond of de nieuwe boring geen nadelig effect heeft op de aanwezige boringen. Daarop zal de provincie toezien. De provincie zal ook betrokken zijn bij de berekeningmethode. Desgevraagd bevestigt spreker dat hiervoor al een berekeningmodel aanwezig is.

Mevrouw Oostlander memoreert dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat op dit gebied weinig ervaring is. De vraag is hoe de aanvrager dit dan kan aantonen.

De heer Binnekamp licht toe dat het aantal boringen nog niet zodanig is, dat het gevaar op dit moment dreigt. Indien in een beperkt gebied het aantal boringen dermate toeneemt, dat men zich zorgen moet maken, zijn er berekeningsmethoden voor. Wat spreker heeft bedoeld is dat er landelijk nog niet zoveel ervaringen zijn als het gaat om een groot aantal boringen op een klein terrein.

De voorzitter geeft de Commissie in tweede termijn het woord.

De heer Ploeger gaat er vanuit dat handhaving en monitoring in één handeling zal worden gedaan.

De heer Landman merkt op in eerste termijn een kanttekening te hebben geplaatst bij de centrale KWO. Hij benadrukt dat de ChristenUnie achter centrale KWO staat, omdat het voordelen heeft ten opzichte van de vele doorboringen die zouden moeten worden gemaakt. Spreker heeft willen aangeven dat een en ander niet moet worden overschat en dat daarbij moet worden betrokken dat bedrijven het toch liever afzonderlijk zullen willen doen om de handen vrij te houden. Waar de keus is om de aandacht te richten op een centrale KWO voor bedrijven of één voor woningbouwcorporaties ziet spreker de tweede als meer kansrijk. Spreker twijfelt niet aan de integriteit van Vitens en OASEN. Zijn pleidooi was alle belanghebbende partijen erbij te betrekken. In dat kader heeft spreker de NVOE genoemd. Daar zit veel kennis en ervaring, dat men graag wil delen. Als het gaat om de landbouw wordt ook de LTO erbij betrokken.

De heer Van Malenstein merkt op dat de PvdA er geen voorstander van is bij het vaststellen van een beleidskader de brancheorganisatie te betrekken.

Spreker memoreert zijn vraag ten aanzien van de jarenlange juridische discussie met de drinkwaterbedrijven over de vergunningplicht.

Het antwoord dat de provincie verzekerd is voor schadeloosstelling verbaast spreker.

Aansprakelijkheid is een privaatrechterlijke kwestie. Het gaat om een verzekering voor onopzettelijk gemaakte fouten. In het beleid zal daarover iets moeten worden gezegd. Anders geldt de Awb, die zegt dat de provincie in dat geval 'hangt'.

Mevrouw Oostlander stelt voor dit de KWO, los van het Grondwaterplan, te evalueren in 2009/2010. De uitkomsten kunnen vervolgens worden verwerkt in het Grondwaterplan.

De voorzitter stelt vast, dat de Commissie dit voorstel steunt.

De heer Binnekamp zet uiteen dat monitoring en handhaving één geheel betreft en ook regelmatig zal gebeuren. Spreker staat op het standpunt dat de direct betrokken partijen, die voor de provincie bepalend en richtinggevend zijn, zijn geraadpleegd (Vitens, OASEN, PCMW).

Het is spreker niet duidelijk op welke juridische discussie met de drinkwaterbedrijven wordt bedoeld.

De heer Reerink licht toe dat bedoeld wordt op de juridische discussie over de vergunningplicht.

De heer Binnekamp zet uiteen, dat de drinkwaterbedrijven niets met die discussie te maken hebben. De provincie staat in tegenstelling tot RWS op het standpunt dat ook monobronnen vergunningplichtig zijn. De provincie wordt daarin gesteund door de Landsadvocaat. Zolang de Raad van State zich hierover nog niet heeft uitgesproken wordt het uitgangspunt gehanteerd dat alle systemen vergunningplichtig zijn. Spreker zegt toe de vraag met betrekking tot een verzekering voor onopzettelijk gemaakte fouten te zullen nagaan. Evenals de Commissie steunt spreker het voorstel van het CDA met betrekking tot de evaluatie.

De voorzitter concludeert dat de Commissie zich kan vinden in het onderhavige voorstel en ermee instemt dat dit als sterstuk naar de Staten gaat.

6. Wijziging Verordening waterkering West-Nederland; aanpassing normering van enkele regionale waterkeringen

De SGP, ChristenUnie, D66, GroenLinks, VVD, SP en CDA geven aan zich te kunnen vinden in het onderhavige voorstel.

De heer Reerink deelt mede dat de PvdA zich in principe kan vinden in het onderhavige voorstel. De PvdA betreurt echter dat de Verordening en de Rapportage uit elkaar zijn getrokken, terwijl de Verordening mede is gebaseerd op in de praktijk opgedane ervaringen. Spreker memoreert dat de PvdA heeft voorgesteld compartimentering toe te passen, hetgeen te maken heeft met veiligheid en de economisch schade die bij doorbraken ontstaan. Hij informeert of dit is meegenomen.

De heer Binnekamp antwoordt, dat de compartimentering niet is meegenomen. Hetgeen thans voorligt is een vervolg op de discussie naar aanleiding van de vaststelling van de Verordening in de Staten (najaar 2006) van de provincies Noord-, Zuidholland en Utrecht. Er is met name gekeken naar de economische waarde. Op basis daarvan is de leidraad en normering vastgesteld. Compartimentering vraagt nog veel onderzoek. Het is spreker wel bekend dat de waterschappen bezien in welke mate compartimentering kan bijdragen aan een nog grotere veiligheid.

De heer Reerink neemt aan dat, indien daarop meer zicht komt, een en ander daarop wordt aangepast.

De heer Binnekamp bevestigt het vorenstaande.

De voorzitter concludeert dat de Commissie zich kan vinden in het onderhavige voorstel en ermee instemt, dat dit als sterstuk naar de Staten gaat.

7. Uitvoerbaarheid motie ‘Meldpunt veiligheid en handhaving’

De heer Van den Burg deelt mede, dat de VVD zich kan vinden in de conclusie. In zijn visie is het echter zo, dat – indien de motie vraagt iets te onderzoeken en de conclusie van het onderzoek is dat iets niet kan – wel voldaan is aan de motie.

De voorzitter concludeert, dat de Commissie zich kan vinden in de inhoud van het onderhavige stuk.

8. Overboeking kredieten 2006-2007

De voorzitter concludeert, dat de Commissie zich kan vinden in het onderhavige voorstel en ermee instemt dat dit als sterstuk naar de Staten gaat.

9. Overdrachtsdocument

De heer Jongsma deelt mede, dat het CDA zich kan vinden in de inhoud.

De heer Reerink deelt mede dat de PvdA er vanuit gaat dat de reguliere onderwerpen automatisch deel uitmaken van de termijnagenda. Voorts pleit de PvdA ten behoeve van de nieuwe Statenperiode voor een overzicht van de bevoegdhedenverdeling tussen GS en PS.

De heer De Vries merkt op altijd het gevoel te hebben gehad, dat de Kaderrichtlijn Water een ter kennisneming onderwerp in plaats van een bespreekpunt was.

De heer Benschop deelt mede, dat de SGP zich kan vinden in de inhoud.

De heer Landman deelt mede dat de ChristenUnie zich kan vinden in de inhoud.

De heer Ploeger onderschrijft de opmerking van de SP over de Kaderrichtlijn Water. D66 hecht er echter aan dit als bespreekpunt te blijven opvoeren, juist omdat het een lastig onderwerp is. Spreker gaat er voorts vanuit dat het onderwerp koude-warmte opslag zal worden toegevoegd.

De heer Vis deelt mede, dat GroenLinks zich aansluit bij de opmerking van de PvdA.

De heer Van den Burg deelt mede, dat de VVD instemt met het overdrachtsdocument en zich voorts aansluit bij het betoog van de PvdA.

De voorzitter concludeert dat de Commissie zich kan vinden in de inhoud van het overdrachtsdocument en ermee instemt dat dit voor wat betreft Water en Milieu als sterstuk naar de Staten gaat.

TER KENNISNEMING

10. 3^e kwartaalrapportage 2006 Agenda 2010

11. Jaarverslag 2005, begrotingswijziging 2006 en begroting 2007 met meerjarenbegroting van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Utrecht

12. Reactie op adviezen adviescommissie nazorg gesloten stortplaatsen provincie Utrecht van 27 maart 2006 en 12 november 2006

13. EHS-Wavbesluit

14. Hoogspanningsmasten

De heer Landman pleit er in algemene zin voor dit onderwerp te agenderen, waarbij naast de gezondheidsaspecten ook de eventuele ruimtelijke consequenties worden betrokken.

De heer Reerink merkt op dat in het Rapport 'Nuchter omgaan met risico's', door de Staatssecretaris wordt gezegd dat de risico's niet helemaal helder en zeker zijn en dat daarnaar nog nadere studie zal worden gedaan. Spreker ziet de resultaten van die studie met belangstelling tegemoet. Voorts steunt de PvdA het voorstel van de ChristenUnie.

De heer Binnekamp hecht eraan op te merken dat gezondheids- en veiligheidsaspecten met betrekking tot de hoogspanningsmasten onderwerp zijn in WEM en de ruimtelijke aspecten in REG.

15. Rapportage Besluit Luchtkwaliteit 2005

De heer Van Malenstein deelt mede, dat de PvdA ervoor pleit dit onderwerp te agenderen voor de volgende vergadering.

Voorts memoreert spreker dat op 16 oktober 2006 in PS een motie is aangenomen over de uitvoering luchtkwaliteit en gezondheid. Geïnformeerd wordt naar de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de motie.

De heer Binnekamp deelt mede, dat hij op zoek is naar de beste methode om de motie te kunnen uitvoeren. Hij is hierover o.a. in overleg met de GGD om te bezien of de gevraagde gegevens boven water kunnen worden gekregen. Spreker memoreert de motie te hebben ontraden, omdat de Gezondheidsraad de gevraagde koppeling niet wil maken. Het zal derhalve moeilijk zijn aan de wens in de motie te voldoen.

De heer Van Malenstein merkt op dat, indien er redenen zijn de motie niet uit te voeren, dit hem een punt lijkt voor de volgende Commissievergadering.

16. Overeenkomst waterthema's Reconstructie Gelderse Vallei/Utrecht Oost

De heer Reerink deelt mede, dat in dit stuk staat dat de EKRW norm in 2015 niet zal worden gehaald ten aanzien van fosfaat. Spreker pleit ervoor over enkele maanden aan de Commissie te rapporteren wat de gevolgen daarvan zijn. Hetzelfde geldt voor de waterzuiveringsinstallaties en de GGOR's.

De heer Binnekamp zegt dit toe.

17. Op weg naar een nieuwe rol PCMW

18. Jaarverslag BLOW 2006 Provincie Utrecht

De heer Reerink deelt mede, dat de PvdA schriftelijke vragen zal stellen en op basis van de beantwoording eventueel zal verzoeken om agendering.

19. Rapportage veiligheid regionale waterkeringen 2006

De heer Ploeger merkt op dat AGV nog steeds de grootste achterstand heeft. Geïnformeerd wordt hoe voortvarend wordt gewerkt om de achterstand weg te werken en in hoeverre de achterstand het grondgebied van de provincie Utrecht betreft.

De heer Binnekamp antwoordt, dat AGV een plan van aanpak heeft. Na de dijkdoorbraak bij Wilnis is een behoorlijke slag gemaakt. Het gaat goed.

20. Rondvraag

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

21. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering onder dankzegging van ieders komst en bijdrage.